

Asia: VN/14208/2023

Ehdotus valtioneuvoston asetukseksi väestötietojärjestelmästä annetun valtioneuvoston asetuksen muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Keskeiset ehdotukset

Ehdotetut muutokset ovat pääasiassa seurausta avioliittolain (484/2023) muuttamisesta ja uudesta sukupuolen vahvistamisesta annetusta laista (295/2023) niihin liittyvine muutoksineen. Laki avioliittolain muuttamisesta (484/2023) siihen liittyvine muutoksineen vaikuttaa väestötietojärjestelmään talletettaviin siviilisäätytietoihin ja niiden rekisteröintimenettelyihin. VTJ-asetuksen 5 §:ssä säädetään siviilisäätyä koskevien väestötietojärjestelmään talletettavien tietojen yksityiskohtaisesta sisällöstä. Asetuksen 5 §:ää ehdotetaan muutettavaksi vastaamaan avioliiton kumoamissäännösten yhteydessä muutettua avioliittolain käsitteistöä sekä lisäämällä pykälään säännös avioliiton kumoamisen vaikutuksista väestötietojärjestelmän siviilisäätytietoihin. Laki sukupuolen vahvistamisesta (295/2023) siihen liittyvine muutoksineen, erityisesti laki väestötietojärjestelmästä ja Digi- ja väestötietoviraston varmennepalveluista annetun lain muuttamisesta (301/2023), edellyttää myös VTJ-asetuksen muuttamista. Vahvistetulla VTJ-lain muutoksella lisätään väestötietojärjestelmän henkilötietojen tietosisältöön vanhemmuusnimike 1.3.2024 alkaen. VTJ-asetuksessa olisi tarpeen säätää yksityiskohtaisesti VTJ-lain mukaisen vanhemmuusnimiketiedon sisällöstä ja tiedon tallettamisesta. Samalla tehtäisiin asetuksen säännöksiin yksittäisiä muutoksia, jotka johtuvat tarpeesta saattaa asetus vastaamaan ajantasaista lainsäädäntöä tai koskevat teknistä virheen korjaamista.

Keskusliiton lausunto

Lastensuojelun Keskusliitto kiittää mahdollisuudesta lausua asiassa. Keskusliitto on aiemmissa lausunnoissaan ja kuulemisessa koskien lakia sukupuolen vahvistamisesta, korostanut että pitkään odotetun lakiuudistuksen tulee toteutua. Keskusliitto pitää tärkeänä edistysaskeleena, että laki sukupuolen vahvistamisesta hyväksyttiin ja että se tuli voimaan 3.4.2023, mutta painottaa yhä, että 18 vuoden ikäraja ei kunnioita lapsen oikeuksia, ja että jatkovalmistelu täysi-ikäisyysvaatimuksen

poistamiseksi, huomioiden lapsen oikeuksia koskevat perus- ja ihmisoikeusvelvoitteet, tulisi aloittaa välittömästi.

Laki sukupuolen vahvistamisesta antaa sukupuolensa vahvistaneelle vanhemmalle oikeuden joko muuttaa vanhemmuusnimikkeensä tai jättää se ennalleen, vanhemman oman toiveen mukaisesti. Sukupuolen oikeudellinen vahvistaminen ei näin ollen automaattisesti muuta sukupuolensa vahvistavan vanhemman vanhemmuusnimikettä, vaan vanhempi voi tehdä asiassa itsenäisen päätöksen, ja Digi- ja väestötietovirasto voi hakemuksesta muuttaa henkilön vanhemmuusnimikkeen vastaamaan henkilön vahvistettua sukupuolta. Keskusliitto katsoo, että on henkilön itsemääräämisoikeuden kannalta tärkeää, että vanhemmuusnimikkeen voi muuttaa, ja on hyvä, että sen voi määrittää eri tavoin henkilön eri lasten kohdalla. Vanhemmuusnimikkeeseen voi vaikuttaa vanhemman ja lapsen välisessä suhteessa erimerkiksi se, milloin lapsi on syntynyt ja miten hän on tottunut vanhempaansa kutsumaan. Näin ollen on tärkeää, että laki mahdollistaa, että vanhemmuusnimike voi vaihdella saman vanhemman eri lasten kohdalla.

Lindqvist Jonna
Lastensuojelun Keskusliitto